

váhu sil mezi živlem balkánsko-slovanským a rumunsko-albánským pro případ, že by došlo k ustavení Velké Jugoslaviie sjednocující Slovinců, Srbochorvaty a Bulhary.

Stali jsme se sousedy národa, jehož dnešní rumunský jazyk se rodil na rozsáhlé oblasti zabírající území mezi Dunajem, Tisou, Dněstrem a Černým mořem a téměř celý poloostrov Balkánský, na kteréžto půdě jeho předkové žili od dob velmi dávných. Tu nejstarší minulost předků dnešních Rumunů by měla i u nás buditi zájem. Žel, psané zprávy o této minulosti se dochovaly jen velmi kuse, ač antická literatura vykazovala díla, jež by tu byla s to odhaliti nám mnohou clonu. Tak se ztratily »Paměti« Trajanovy, »Getika« Critonova, »Getika« Chrysostomova, Dio Cassia obšírné »Dějiny Říma« o osmdesáti knihách, jakož i dáko-gétsky psané verše Ovidiovy. Kusé a ke všemu ještě leckdy špatně chápané psané zprávy se staly v nové době zdrojem velmi zkreslených představ o nejstarší minulosti našich rumunských sousedů. V posledních desetiletích moderní rumunská věda důkladně opravuje tyto zkreslené představy. Nemajíc dosti psaných zpráv buduje především na výsledcích archeologických vykopávek, jež v Rumunsku utěšeně pokračují. V tomto článku je psáno o nejstarší minulosti předků dnešních Rumunů na základě názorů některých moderních rumunských badatelů.

JOHN J. REICHMAN,

PH. D. (KARLOVA UNIVERSITA V PRAZE) J. D. (JOHN MARSHALL LAW SCHOOL V CHICAGU),
ČLEN CHICAGO BAR ASSOCIATION:

K OTÁZCE DELEGACE ZÁKONODÁRNÉ MOCI VE STÁTĚ ILLINOIS.

Otázka delegace zákonodárné moci jest v americkém ústavním právu problémem velice často přetřásaným. Profesor práv na Cornell University, Charles K. Burdick, zdůrazňuje ve své knize »The Law of the American Constitution« (New York, 1923, kap. VI., General Character and Organization of Congress, No. 60., Delegation of Legislative Power) jako základní princip amerického ústavního práva, že zákonodárné odvětví vlády nemůže delegovati svou podstatnou legislativní funkci žádnému jinému činiteli.

V tom se americký ústavní systém docela liší od systému britského. Anglický parlament není totiž vázán konstitučními omezeními (srv. Cooley, Constitutional Limitations, 7th Ed.) a z toho vyplývá, že může docela volně delegovati tolik ze svých zákonodárných funkcí jiným činitelům, kolik se mu jen zachce. Rovněž dominie mají tuto výsadu a jejich zákonodárné sbory mohou delegovati své legislativní funkce podle potřeby. (Viz Moore, The Commonwealth of Australia, 130, Leonard Le Marchant Minty, Constitutional Laws of Great Britain, Londýn 1921, Cecil T. Carr, Delegated Legislation, Cambridge 1921, 66-68, Donald Kerr, The Law of the Australian Constitution, 1925, W. Jethro Brown, The Separation of Powers in British Jurisdictions, 31 Yale Law Journal 24.)

Americký ústavní systém jest založen na přesném rozdělení moci zákonodárné, výkonné a soudní, které po Aristotelovi a Lockeovi v logický systém rozvedl francouzský myslitel Montesquieu v knize »L'Esprit des Lois« (2. kniha, 6. kap.), prohlásiv je za podstatný přívlastek občanské svobody. Po Montesquieuovi přejal tuto theorii slavný anglický právník Sir William Blackstone, který ji velebí ve svém nesmrtelném díle »Commentaries on the Laws of England« (ed. by Thomas M. Cooley, Chicago, 1884, sv. I., str. 268) slovy: »V rozhodném a odděleném bytí soudcovské moci záleží jedna z hlavních ochran veřejné svobody, která nemůže v žádném státě dlouho potrvati, dokud nebude administrativa společně spravedlnosti v nějaké míře oddělena jak od moci zákonodárné tak od moci výkonné.« Po něm pak ji přejali tvůrcové americké federální ústavy v osmnáctém století a poprvé prakticky ve větším rozsahu ji uplatnili v U. S. Constitution. Ovšem moderní politická věda nepři-

jímá tohoto theoretického základu amerického ústavního práva do posledních důsledků a dokonce se dějí pokusy docela jej zamítnouti jako nepraktický a neproveditelný. (Srv. na příklad Goodnow, *Comp. Adm. Law*, 1893, str. 20, 12 *Corpus Juris* 803, par. 235, Wilson, *Congressional Government* str. 285, 306, Stevens, *Sources of the Constitution of the United States*, 2. vyd., str. 47.) Třebaže však v praxi nebylo toto rozdělení nikdy provedeno do posledních důsledků (Cooley, *Constitutional Law*, str. 44, Story, *Constitution of the United States*, par. 525, 2 Hare, *American Constitutional Law* 850), přece jenom v hlavních rysech zůstává v platnosti a jedním z jeho dokladů jest nauka o delegaci moci zákonodárné.

Ponecháváje si obsírnější vylíčení otázky na dobu pozdější, chci v následujících řádcích ukázati na nejnovější rozhodnutí Nejvyššího soudu státu Illinois v případě *Welton et al. v. Hamilton et al.* (čís. 19259 z 23. dubna 1931). Nález Supreme Court jest obsažen ve 176. svazku *Northeastern Reporter* na str. 333 a násl. (cit. 176 N. E. 333) a v 334. svazku nálezů Nejvyššího soudu státu Illinois na str. 82 a násl. (cit. 334 Ill. 82).

Vrchní soudce našeho sedmičlenného třibunálu poslední instance, Hon. Frank K. Dunn, podal ve svém nálezu dokonalou analysu zajímavé otázky a tím, že do něho pojal i některé jiné případy již dříve rozhodnuté a sdělené, učinil svůj rozbor zajímavějším.

Případ jest v podstatě odvoláním z rozhodnutí soudce Superior Courtu v Chicagu Josefa H. Fitcha, který zamítl t. zv. »writ of certiorari« čili rozkaz, kterým Maude W. Weltonová a spol. se snažili vymoci na Evě H. Hamiltonové a spol., jakožto členech pásmové apelační rady města Chicaga, ověřený přepis rozkazu této rady stran odvolání Maurice L. Beina. Ten nebyl spokojen s výnosem městského stavebního komisaře, který mu odepřel povolení ke stavbě dvacetipatrové hotelové apartmentní budovy na pozemcích čís. 36 až 42 východní Oak Street poblíže jezera Michiganského v Chicagu. Soudce Fitch zrušil »writ of certiorari« a žadatelé se odvolali k Nejvyššímu soudu státu Illinois. Město Chicago bylo při odvolání zastoupeno několika právníky a svým korporacním poradcem Samuelem Ettelsonem, žalující strana advokátní firmou Winston, Strawn & Shaw z Chicaga. Nálezem vrchního soudce Dunna byl rozsudek nižší instance zrušen a případ vrácen Superior Courtu k novému jednávání.

Případ sám o sobě není nikterak zvláštní, neboť přihází se v Chicagu často, že stavební komisař odepře vystaviti t. zv. stavební permit čili dovolení, když zamýšlená stavba jest v příkrém rozporu s městskými stavebními nařízeními. Ze zamítavého rozhodnutí žadatelé se odvolali k nejvyššímu soudu a mimo jiné dokazovali jako »error«, to jest chybné vynesení, na jehož základě možno rozsudek nižší instance zvrátiti, že zákon (statute) autorisující vytvoření odvolací rady a městská ordinance (nařízení) tvořící takovou radu jsou neústavní, a že soud učinil mylné rozhodnutí.

Žadatelé v odvolání dovozují, že zmocnění, kterým zákon (Zoning Act) přenesl na městskou radu chicažskou pravomoc, aby ustavila odvolací radu, přestupuje ústavní vymezení zákonodárné moci, protože uděluje odvolací radě pravomoc určovati a měniti aplikaci zonovacích předpisů bez výhrady, dále, že zákon autorisující její zřízení jest neústavní, protože neobsahuje všeobecných nebo zvláštních pravidel, ve shodě s nimiž by odvolací rada mohla určiti a měniti používání městské ordinance, jak toho vyžaduje státní zákon, a konečně, že rozkaz odvolací rady jest neplatný, protože jest libovolný a není založen na nějakém ověření faktu a není ospravedlněn důkazy.

Nejvyšší soud na začátku svého nálezu zdůrazňuje, že všechna zákonodárná moc státu jest ústavou státu Illinois (z roku 1870) udělena Generálnímu Shromáždění, sestávajícímu ze senátu a poslanecké sněmovny (House of Representatives) a že tato moc nemůže býti delegována. Zákonodárce musí určovati, jaký má zákon býti, a zákon musí býti úplný ve všech svých výrazech a podmínkách, když opouští legislativu. (Nejvyšší soud cituje tu případy dříve rozhodnuté: *People v. Election Commissioners*, 221 Ill. 9, 77 N. E. 321, *Rouse v. Thompson*, 228 Ill. 522, 81 N. E. 1109, *Arms v. Ayer*, 192 Ill. 601, 61 N. E. 851, a *Sheldon v. Hoyne*, 261 Ill. 222, 103 N. E. 1021.)

Kterýkoli zákon, který uděluje administrativním úředníkům pravomoc rozhodovati, má-li zákon býti prováděn vzhledem k jednotlivci v téže situaci, bez jakýchkoli pravidel nebo omezení pro provádění takové libovůle, jest neústavní. Podobně rozhodl nejvyšší soud v případech Board of Administration v. Miles, 278 Ill. 174, 115. N. E. 841, Kenyon v. Moore 287 Ill. 233, 122 N. E. 548 a Jackson v. Blair, 298 Ill. 605, 132 N. E. 221.

Hned na počátku svého nálezu praví Nejvyšší soud:

»Jest dávno uznaným principem a princip tento jest neustále opakován v rozhodnutích našich, jakož i v rozhodnutích jiných soudů, že legislatura, ačkoli nemůže delegovati svou generální zákonodárnou pravomoc, přece může svoliti k tomu, aby mnohé věci, které pravoplatně může činiti sama, byly činěny jinými. Legislativa může zajistě, hledíc zejména k mnohým věcem týkajícím se místních nebo individuálních zájmů, jednati buďto prostřednictvím někooho jiného nebo bezprostředně. Vidíme tedy, že legislatura, třebaže se nemůže zbaviti svých vlastních funkcí, nebo delegovati svou generální zákonodárnou pravomoc, může pověřiti jiné, aby činili to, co by ona sama sice mohla dělati pravoplatně, nikoli však s porozuměním nebo s výhodou. Bez této moci by se legislatura stala utlačující, a přece nemohoucí. Místní zákony téměř obecně volají větší nebo menší měrou po jednání a dobrém zdání lidu nebo jednotlivců, aby provedli v podrobnostech to, co ona jest oprávněna dělati nebo čeho jest od ní požadováno ve všeobecném znění zákona. Předmět, který má býti vykonán, nebo věc, která má býti dovolena, mohou býti specifikovány a zbytek ponechán jednání jiných, kteří mají lepší příležitost předmět vykonati nebo udělati věc s porozuměním.« (People v. Reynolds, 5 Gilman 1.)

Legislatura se nemůže zbaviti své vlastní funkce určovati, co má býti zákonem, ale může splnomocnit jiné k vykonání oněch věcí, které by mohla konati pravoplatně, ale které nemůže dělati s porozuměním nebo s výhodou. (Block v. City of Chicago, 239 Ill. 221, 87 N. E. 1011.) Podobná slova nalézáme v Sutherlandově knize o státních ústavách (State Constitutions, par. 68), kde čteme: Správně nutno rozlišovati mezi delegací moci k vydávání zákona, která zahrnuje volné uvážení, co má býti zákonem, a mezi udělováním pravomoci nebo volného uvážení co do jeho provádění, kteréžto se má vykonávati podle a na základě zákona (under and in pursuance of the law). Ono není možno dělati; proti tomuto nelze činiti námitky.«

Tak je tomu na příklad v případech People v. Cregier, 139 Ill. 401, 28 N. E. 52, a Harrison v. People, 222 Ill. 150, 78 N. E. 52, kde bylo dáno do volného uvážení úředníka, oprávněného vydávati licence k vedení kořalen, aby určil počet licencí, který směl býti vydán, a jejich umístění. Stejně tomu bylo v případě Arms v. Ayer, shora citovaném, kde byla potvrzena platnost zákona, udělujícího úředníku pravomoc rozhodovati o počtu, umístění, materiálu a konstrukci požárních východů, v případě Spiegler v. City of Chicago, 216 Ill. 114, 74 N. E. 718, který potvrdil městskou ordinanci splnomocňující komisaře veřejných prací ke schválení přístroje zabraňujícího rozlévání oleje na ulicích; v citovaném již případě Block v. City of Chicago potvrzující ordinanci, která zakazuje promítání filmů bez zvláštního povolení a dává policejnímu řediteli do rozhodnutí, jsou-li takové obrazy necudné nebo nemravné; v případě City of Chicago v. Trotter, 136 Ill. 430, 26 N. E. 359, který prohlásil za neplatnou ordinanci, zakazující jakýkoli průvod nebo jakékoli procesí na ulicích města Chicaga bez předchozího povolení policejního departmentu; v případě Cicero Lumber Co. v. Town of Cicero, 176 Ill. 9, 51 N. E. 758, jenž prohlásil za neplatnou ordinanci, udělující radě důvěrníků (board of trustees) vesnice Cicera rozhod. moc a zakazující používání těžkých vozidel na silnici, kudy automobilisté jezdí toliko pro zábavu, bez »zvláštního dovolení« rady důvěrníků, aniž předpisovala jakékoli obecné podmínky, za kterých by takové dovolení mohlo býti uděleno; v případě Noel v. People, 187 Ill. 587, 58 N. E. 616, který prohlásil za neplatnou 8. sekci tak zvaného Pharmacy Act z roku 1895, protože splnomocňoval farmaceutickou radu »podle svého uznání« udělovati osobám provozujícím lékárnickou živnost na vesnicích nebo v jiných místech povolení ku prodeji domácích léků s takovými omezeními, jaká by farmaceutická rada uznala za vhodná; v citovaném případě Sheldon

v. Hoyne, který uznal neplatnou druhou sekci Gas Safety Appliance Act z roku 1911, a to na základě klausule, vyjímající z požadavků sekce, týkající se instalace plynových bezpečnostních přístrojů, určité případy, ledaže podmínky, za kterých se plynu užívalo, byly takové, že ohrožovaly život nebo majetek, kdy sekce nařizovala, že ve všech takových případech »podle uvážení řečeného právoplatně splnomocněného úředníka nebo úředníků může se požadovati, aby všechny takové budovy byly vybaveny, jak jest v sekci nařízeno«; v případě People v. Sholem, 294 Ill. 204, 128 N. E. 377, který rozhodl, že devátá sekce zákona z roku 1909, utvořivšího úřad státního požárního maršála, jest neústavní delegací moci zákonodárné a soudcovské, protože požadovala, aby onen úředník, kdykoli by shledal, že kterákoli budova nebo stavba, která buď pro nedostatek řádných oprav nebo pro své stáří a chatrnost nebo pro jinou příčinu jest zejména vystavena nebezpečí ohně, a jest tak umístěna, anebo tak obydlena, že by oheň ohrozil osoby nebo majetek v ní, že uvádí v nebezpečí jiné budovy nebo majetky, nařídil odklizení nebo opravu takových budov a uložil majiteli nebo obyvateli takové budovy, který by neuposlechl takového nařízení, pokutu, aniž stanovila pravidla, za jakých by požární maršál měl předchodzí určovati; v případě City of Chicago v. Matthies, 320 Ill. 352, 151 N. E. 248, ve kterém byl majitel budovy, která podle znění městského stavebního řádu byla budovou třídy čís. 6, obviněn, že pozměnil její používání na tak zvaný nájemný dům (rooming house, to jest: dům, ve kterém se pronajímají podle amerického zvyku jednotlivé pokoje, na rozdíl od boarding house čili stravního domu, kde lze dostati nejen byt, nýbrž také celé zaopatření, hlavně arci stravu. Pozn. aut. Při překladu těchto termínů řídím se ustálenou praxí českoamerických denních listů). Nájemné domy patří do třídy 2b, a to ovšem znamenalo porušení ordinance zakazující takové změny, ledaže by bylo předem dosaženo dovolení stavebního komisaře a že by byly splněny příslušné podmínky takové změny. Ordinance neobsahovala vymezení termínu »rooming house« (nájemný dům); bylo tudíž rozhodnuto, že tento výraz nemá obecně přijaté definice a že tedy moc stavebního komisaře rozhodovati, kdy se budovy užívá jako nájemného domu, není nikterak omezena, a že tak ordinance ponechávající výkon němu úředníku definici věci, které se ordinance týká, když taková definice není ani obecně známá, jest neústavní a neplatnou delegací zákonodárné moci.

V prvních čtyřech citovaných případech netýkalo se volné uvážení, ke kterému byl výkonný úředník oprávněn, otázky, jaký zákon jest nebo jaký by měl býti. Věci tam vyjmenované byly vlastní oblastí legislatury, které by ona mohla sama provésti, které však nebyly vhodné pro její činnost a které by ani nemohla dělati s porozuměním a s výhodou (understandingly and advantageously). Zákon prostě stanovil předmět, kterého se mělo docílit, anebo věc, která byla dovolena, a potom povolal k činnosti místní úřady nebo agentury, aby provedly v detailu při lepší příležitosti předmět, který jest autorizován nebo vyžadován v obecných termínech zákona.

Ostatních šest případů jest rozdílného charakteru. Pouliční průvody nejsou nutně veřejnými závadami (public nuisances) aniž jsou nezákonné, ale mohou vyžadovati regulace. Zákonodárství nemůže však svěřiti jejich regulaci neregulovanému rozhodování nebo rozmaru policejního ředitele. Musí rozhodnouti, které průvody jsou zákonné a které nezákonné, a neponechávati onu otázku policejnímu řediteli. Používání dopravních vozidel na cestě určené ku projíždkám pro zábavu může býti zabráněno, ale moc vesnické obecní rady regulovati používání ulic nespĺnomocňuje takovou korporaci, aby zakázala používání dopravních vozidel na takové cestě, ledaže by žadateli bylo uděleno zvláštní dovolení rady důvěrníků té oné vesnice. Tak v každém ze zbývajících případů zákon nebo ordinance byly neúplné, když vyšly z legislatury nebo z městské rady, a jejich působnost a aplikace na určitý konkrétní případ mohly býti poznány jenom tehdy, když lékárnická rada, požární maršál, stavební komisař nebo jiný veřejný úředník, na kterého legislatura nebo městská rada přenesly autoritu k vyřčení konečného slova, které by uvedlo zákon nebo ordinanci ve skutek, vykonal svou pravomoc.

V případě Welston v. Hamilton (l. c.) jde o pravomoc, která byla zákonodárstvím státu Illinois přenesena roku 1923 jako dodatek k Zoning Actu z roku 1921 (srv. City of Aurora v. Burns, 319

Ill. 84, 149 N. E. 784, kde byl Zoning Act schválen jako ústavní) a kteroužto pravomocí v 3. sekci byla městské radě udělena působnost ustavit odvolací radu; v odvolání k Nejvyššímu soudu prohlašuje se tato odvolací rada za neústavní.

Nejvyšší soud dal apelantům za pravdu, protože zákon neobsahuje jiného pravidla nebo určitého standardu pro vedení odvolací rady nežli její nekontrolovanou libovůli. »Ona část 3. sekce«, praví Nejvyšší soud ve svém nálezu, »která usiluje udělit odvolací radě autoritu měnit nebo modifikovat aplikaci opatření ordinance, kde jsou skutečně nesnáze nebo zbytečné těžkosti při provádění doslovného jejího znění, jest neústavní delegací zákonodárné autority.«

Ona sekce zní takto:

»Všechny ordinance schválené na základě znění tohoto aktu budou vykonávány úředníkem města, vesnice nebo inkorporovaného townu, jenž bude určen touto ordinancí. Regulace dovolené tímto aktem mohou naříditi, že odvolací rada může rozhodovati a měniti jejich aplikaci ve shodě s jejich obecným účelem a úmyslem a ve shodě s obecnými nebo zvláštními pravidly v něm obsaženými. Městská rada a president a rada důvěrníků (vesnice) mohou naříditi ustavení odvolací rady sestávající z pěti členů.

Taková odvolací rada bude slyšeti a rozhodovati o odvolání a revidovati jakýkoli rozkaz, požadavek, rozhodnutí nebo nařízení správního úředníka, pověřeného prováděním kterékoliv ordinance přijaté po schválení tohoto aktu. Bude také slyšeti a rozhodovati všechny věci jí odkázané nebo o kterých bude nucena rozhodovati na základě kterékoliv takové ordinance. Jednomyslného hlasování čtyř členů rady bude zapotřebí ke zvrácení jakéhokoli rozkazu, požadavku, rozhodnutí nebo nařízení kteréhokoli správního úředníka, nebo k rozhodnutí ve prospěch žadatele kterékoliv věci, o které bude nucena rozhodovati na základě kterékoliv takové ordinance, nebo ku přivodění jakékoli změny v takové ordinanci.

Odvolací rada určí rozumnou dobu ke slyšení takového apelu a vyrozumí o něm řádně obě strany a rozhodne jej v rozumné době. Ke slyšení může se dostaviti kterákoliv strana osobně nebo zastoupena svým právním zástupcem. Odvolací rada může podle svého uvážení zrušiti nebo potvrditi v celku či z části nebo může modifikovati rozkaz, požadavek, rozhodnutí nebo nařízení, a k tomu cíli bude míti veškeru moc úředníka, proti jehož rozhodnutí se apelant odvolává. Kde jsou skutečně nesnáze nebo zbytečné těžkosti při provádění přesného znění takové ordinance, bude míti odvolací rada při rozhodování apelu moc měniti nebo modifikovati aplikaci kterýchkoli pravidel nebo opatření takové ordinance, týkající se používání, konstrukce nebo změn budov či staveb nebo používání pozemků, tak, že bude zachováván duch ordinance, zabezpečeny veřejná bezpečnost a blahobyt a učiněno zadost podstatě spravedlnosti.« (Smith — Hurd's Revised Statutes, 1927, c. 24, par. 68).

Řečená sekce jest neústavní proto, že zákon neudává direktivy, neuvádí pravidla a neobsahuje standardu, kterým by se mohlo určit, jaké jsou skutečné nesnáze nebo zbytečné potíže, ospravedlňující nedbání pravidel ordinance a měnění nebo modifikaci jejich používání, ale ponechává tyto otázky na rozhodnutí neomezenému, volnému rozhodování soudu. Je to sekce libovolná a neústavní, protože je to delegace zákonodárné moci administrativnímu tělesu, která může býti prováděna toliko tělesem zákonodárným. Odvolací rada není soudem, nýbrž toliko správním tělesem, které nemá soudní moci, a tudíž slyšení před ním není procedurou judičiální. Nemá moci zákonodárné a její jediná autorita jest ve spojení s prováděním zákona. Tím odpadla námitka druhé strany, že strana apelující upustila od otázky ústavnosti zákona, protože otázku neuvedla na přetřes při slyšení před odvolací radou. Jurisdikce nad věcnou stránkou sporu nemůže býti udělena na základě dohody stran aniž může od ní býti upuštěno.

Jest arci známo, že jednotlivec může se s určitými výjimkami zříci dokonce ústavního opatření určeného k ochraně jeho vlastnických práv, není-li v případě zahrnuta otázka veřejné politiky nebo veřejné mravnosti. (Srv. Cooley's Const. Limitations, 7. vyd., str. 350). Ale pravidla zahrnutého v těchto

případech nelze použití na ústavní otázku jurisdikce tribunálu, jehož jednání jest bráno v pochybnost. Tato otázka jest vyňata z působnosti pravidla, stanoveného soudcem Cooleyem v citovaném jeho díle. Ústavní otázka, o kterou běželo v tomto případě, není otázkou určenou k ochraně vlastnických práv jednotlivců, ale zahrnuje otázku veřejné politiky. Zmíněné ústavní opatření uděluje veškerou zákonodárnou moc státu Generálnímu Shromáždění. Účelem jeho není ochrana majetkových práv, nýbrž prohlášení, kde jest uložena moc zákonodárná, a otázka veřejné politiky spočívá podle našich amerických ústav v samých základech naší vlády, a jest jí rozdělení vládních mocí na departmenty zákonodárný, správní a soudcovský, při čemž každý department jest nezávislý na ostatních dvou. Taková vládní moc nemůže býti udělena dohodou jednotlivců.

Nejvyšší soud státu Illinois ve svém nálezu potvrdil tedy opětovně starou theorii amerického ústavního práva, podle které celá soustava vlád jednotlivých států severoamerické federace i spolková vláda sama jsou založeny na tak zvaném principu »checks and balances«, přejatého z anglické vládní soustavy osmnáctého století, s tím ovšem rozdílem, že americký systém jest v podstatě mnohem umělejší nežli přirozená překážka, kterou v anglické ústavě byla proti lidu existence krále a šlechty. (Srv. J. Allen Smith, *The Spirit of American Government*, New York, 1919, str. 125 a násl.)

VNITŘNÍ A ZAHRANIČNÍ POLITIKA.

A. VNITŘNÍ.

Politický vývoj v posledních týdnech byl velmi rušný. Jeho široký rámec tvořila hospodářská krise. Osou politického jednání byl státní rozpočet na r. 1932. Vláda v těchto dnech mohla vzpomenouti na dobu svého dvouletého trvání s uspokojením, že dovedla řešit řadu velmi důležitých otázek hospodářských. Velký počet stran, které tvoří dnešní vládní majoritu, je silou dnešní vlády, stejně tak jako slabinou. Velký počet stran ve vládě znamená, že řešení hospodářské krise je rozloženo na větší počet súčasťných stran, při čemž je zaručeno, že se musí přihlídnout k zájmům nejrozličnějších vrstev obyvatelstva. Stejně tak velký počet stran zastoupených ve vládě vede k tomu, že mnohdy pracovní tempo většiny se zvolňuje, aby bylo možno likvidovat různé zájmové i ideové spory.

Státní rozpočet letos stál v popředí politických porad proto, že se ukázalo, že snížení, jaké bylo v položkách státního rozpočtu provedeno po prázdninách, nestačí, neboť hospodářská krise od té doby postoupila a vyžádala si další zásahy, z nichž nejvíce ohlasu vzbudilo zkrácení vánočního přídatku pro státní zaměstnance, t. zv. 13. služného, které bylo spojeno se snížením platů presidenta republiky, ministrů, vyšších kategorií státních zaměstnanců, dále pak se zvýšením daně důchodové a daně z tantiem. Touto obětí, kterou v prvé řadě přinesli státní zaměstnanci a vrstvy s pevným platem, není ještě vyčerpána řada opatření, abychom dobou hospodářské krise prošli se státním rozpočtem, v němž by poklesu příjmů odpovídalo i snížení výdajů. Někde takové snížení státních příjmů hluboce zasahuje do celého státního hospodářství. Uvažme jen, že schodek našich železnic do konce září 1931 činil 712 milionů Kč.

Stín hospodářské krise možno pozorovati na všech stranách. Počet nezaměstnaných — který je dobrým indikátorem hospodářské situace — činil koncem listopadu 336.874. Koncem října činil 254.201, stoupl tedy o 82.673. Je to vzestup proti očekávání velmi značný, neboť proti listopadu minulého roku znamená to stoupenutí počtu nezaměstnaných o 118%. — Rostoucí nezaměstnanost byla socialistickým stranám podnětem, aby žádaly, aby ještě před vánočními byl vyřízena osnova zákona o zřízení fondů pro nezaměstnané, kterou vypracovalo ministerstvo sociální péče a která v zásadě stanoví, aby zaměstnavatelé přispěli určitým procentem vyplácené mzdy na podporu nezaměstnaných.

V zemědělství hospodářská krise projevila se zejména přesunutím do produkce dobytčářské.